

I Warsztaty naukowe pt. „Dziedzictwo i historia górnictwa”

W dniach 14–15 kwietnia 2016 r. w pensjonacie „Złoty Jar” w Złotym Stoku pod honorowym patronatem Grażyny Orczyk, burmistrza Złotego Stoku, odbyły się I Warsztaty naukowe pt. „Dziedzictwo i historia górnictwa”. Spotkanie zostało zorganizowane przez Wydział Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii Politechniki Wrocławskiej, we współpracy z KGHM Cuprum, Centrum Badawczo-Rozwojowym oraz Komitetem Historii Nauki i Techniki PAN.

Warsztaty są kontynuacją, przy zmienionej formule spotkania, 10-letniej tradycji konferencji „Dziedzictwo i historia górnictwa oraz wykorzystanie pozostałości dawnych robót górniczych”. Ich celem było stworzenie poszerzonej platformy wymiany informacji i umożliwienie dyskusji nadzwyczaj zróżnicowanemu środowisku badaczy dziedzictwa dawnego górnictwa: naukowcom różnych profesji, archiwistom, inżynierom górniczym, emerytowanym pracownikom górnictwa, a także badaczom indywidualnym. To, kameralne w zamierzeniach organizatorów, spotkanie zgromadziło zaskakująco duże grono uczestników. Znaleźli się wśród nich przedstawiciele licznych ośrodków naukowych i badawczych z całego kraju.

Podczas warsztatów zostało zaprezentowanych niemal 30 referatów o bardzo różnej tematyce. W szereg z nich przedstawiono informacje na temat ośrodków dawnej, różnowiekowej działalności górniczej prowadzonej w wielu zakątkach świata, takich jak Jerozolima (kamieniołomy króla Salomona i tzw. sztolnia Ezechiasza), Andaluzja (kopalnie złota z czasów rzymskich) i Wyspy Kanaryjskie (m.in. tzw. sztolnie wodne, kopalnie skorii i skoriolitu), Syberia (kopalnie złota w XIX i XX w.) oraz Słowenia (kopalnia rtęci w Idriji). Sesja pt. „Złoto i srebro” zgrupowała wystąpienia, w których przekazano wiadomości na temat nowo odkrytej sztolni w Srebrnej Górze oraz dotyczące historycznego górnictwa Złotego Stoku. Uczestnicy spotkania zapoznali się z historią sztolni Amalie, opisem penetracji przeprowadzonych tam w ostatnich miesiącach, wynikami datowań dendrochronologicznych oraz koncepcją zagospodarowania obiektu i jego otoczenia. Zaprezentowano zasoby Archiwum Państwowego w Katowicach dotyczące górnictwa w Złotym Stoku, opis wybranych relikwów najdawniejszych prac wydobywczych, widocznych również na podziemnej trasie turystycznej w Kopalni Złota w Złotym Stoku, a także wyniki badania zawartości As w glebach na terenie miasta.

Drugiego dnia obrad, podczas sesji pt. „Polska” oraz „Dolny Śląsk” prezentowano m.in. możliwości skaningu laserowego w zastosowaniu do dokumentowania dawnych, pogórnicznych obiektów podziemnych i inwentaryzacji pozostałości kopalń krzemienia. Użycie tej metody umożli-

wiło pełną inwentaryzację podziemnych wyrobisk górniczych (Annapol), a także pomiar i analizę zakresu szkód górniczych, czy ocenę zagrożeń i warunków geologiczno-inżynierskich terenów położonych ponad starymi zrobami. Technika lotniczego skanowania laserowego (ALS, LiDAR) pozwoliła na identyfikację obiektów pragórnicznych w różnych warunkach geologicznych i odkrycie nieznanymi dotąd stanowisk tego rodzaju. W innych referatach omówiono wybrane fakty z historii górnictwa węgla w okręgu noworudzkim, dotyczące eksploatacji na polu „Piaś” (z dokładnym ukazaniem zjawisk wyrzutów gazów i skał) oraz szczególnie straszliwej katastrofy górniczej w kopalni „Ruben” w 1941 r. Przedstawiono także szereg nowych informacji na temat ośrodków wydobywczych Dolnego Śląska (opis kopalni arsenu i złota „Dennoch Glückauf” w Górach Kaczawskich, wyniki badań zawartości antymonu w glebach wybranych ośrodków górniczych, sięgająca połowy XIV w. historia eksploatacji miedzi w południowo-zachodniej części półrowu Leszczyny, inwentaryzacja pozostałości górnictwa uranu w Masywie Śnieżnika, wyniki wybranych interwencyjnych prac dokumentacyjnych). Zaprezentowano informacje dotyczące działalności i planów Sekcji Historii Nauk Geologicznych PTG.

Podczas obrad rozpoczęto też dyskusję na temat sytuacji podziemnych tras turystycznych w kontekście planowanych zmian w ustawie Prawo geologiczne i górnicze, wskazując na absurdalną restrykcyjność proponowanego prawa oraz niebezpieczeństwo zamknięcia szeregu takich – jakże ważnych dla popularyzacji górnictwa i geologii – obiektów.

Ważnym elementem warsztatów były sesje terenowe, podczas których uczestnicy mogli odwiedzić szereg wyrobisk podziemnych zlokalizowanych na obszarze doliny Złotego Potoku. Przedstawiono wybrane stanowiska geoturystyczne (ukazujące ciekawostki geologiczne oraz ślady najstarszej zachowanej fazy działalności górniczej) opisane w obrębie trasy turystycznej wiodącej wyrobiskami sztolni Gertruda i Czarna, możliwe było przejście przygotowywaną do ruchu turystycznego sztolnią Studzienną (Arsen Quelle). W ramach wieczornej „wyprawy ekstremalnej” część osób odwiedziła głębokie partie sztolni Gertruda – chodniki wiodące w kierunku Pola Wschodniego, a ostatnim punktem programu było zwiedzenie nowo odkrytej sztolni nad pensjonatem „Złoty Jar” (prawdopodobnie XVI-wiecznej „Erbstollen”).

Komplet materiałów drukowanych do warsztatów jest dostępny on-line pod adresem <http://www.history-of-mining.pwr.wroc.pl/index.php/pl/menu-warsztaty/>.

Paweł P. Zagożdżon